

CEMALEDDİN ARVASI (PARLAKIŞIK)

Kuddise Sirruh

TEFSİR SOHBETLERİ

1. Cilt

© Bütün yayın hakları
"Lüleburgaz Eğitim Kültür ve Dayanışma Derneđi"ne aittir.
Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.

Sertifika No: 34634
1. Cilt ISBN: 978-605-82969-0-9
1. Baskı: Aralık 2016 - İstanbul

Baskı: Step Matbaacılık
Göztepe Mah. Bosna Cad. No:11 Bağcılar/İst.
Tel:0212 446 88 46 Sertifika No: 12266

Lüleburgaz Eğitim Kültür ve Dayanışma Derneđi
Yılmaz Mahallesi Arka Bahçeler Sokak No:16
Lüleburgaz - Kırklareli
Telefon: 0288 412 55 90

CEMALEDDİN ARVASI (PARLAKIŞIK)

Kuddise Sirruh

TEFSİR SOHBETLERİ

1. Cilt

Seyyid Cemaleddin ARVASİ (PARLAKIŞIK)
Rahmetullahi Aleyh'in, Kirazlı Mescid ve Beyazid Camii'sinde verdiği kıymetli tefsir sohbet (dersleri,) bu sohbetlere iştirak eden talebeleri tarafından kitaplaştırılmıştır. Hamd-û senâlarımız ihsan eden, muvaffakiyete erdiren Âllâh-û Teâlâ'yadır ve rucûumuz da ancak O'nadır, Celle Şânûhû.

CEMALEDDİN ARVASI (PARLAKIŞIK)

Kaddesallahu Sırruhu

DOĞUM YER VE TÂRİHİ İLE NESEBİ

Van vilâyetinin "Başkal'a" kazâsında, 1894 yılında mübarek bir anneden ve âlim, tasavvufta kuvvetli ehl-i kalb bir babadan dünyaya gelmişlerdir.

Babası Merhum Şemseddin Efendi, Başkale'de otuz üç yaşında vefat etmiş, kabri Başkale kabristanındadır. Seyyid Cemaleddin Kaddesallahû Sırrihülaziz Efendi'nin dedeleri Halife Mustafa Efendi, (Rahmetullahi Aleyhimâ) Hakkârî'nin Yüksekova kazasının Sâkitan köyündendir.

Neseb-i şerifleri, anne tarafından Abdülkadir-i Geylânî'ye ulaşır. Dedeleri Oniki İmâm'dan, İmâm Ali Rızâ bin Mûsâ Kâzım soyundan olup seyyid oldukları, Irâk'taki mahkeme-i şer'iyye kayıtlarında yazılı olduğu gibi, Seyyid Abdülkâdir-i Geylânî'nin (Kuddisesırruh) torunu, Seyyid Abdürrezzâk Efendi'nin mübarek el yazısı ile de tasdiklidir.

Cemâleddin Kuddisesırruh'un, Ali Radıyallahû Anh'a kadar bütün dedeleri, zamanlarının âlim ve faziletli insanları idiler. Birçoğu zamanının kutbu, devrinin en büyük evliyâsı ve rehberiydi.

Dedeleri Seyyid Mustafâ Efendi Kuddisesırruh, Tarîkat-ı Aliyye-i Nakşibendiyye büyüklerinden Seyyid Tâhâ-i Hakkârî'nin oğlu, Seyyid Ubeydullah'ın halîfesiydi.

Hanedân-ı Rasûlûllah Sallallahû Aleyhivesellem Efendimiz'in neseb-i âlîlerinden olan Arvâsî âilesi, yaklaşık yedi yüz seneden

6 • Cemaleddin Arvasi (Parlakışık) Hayatı ve Eserleri

ziyade ilim ve irfan neşretmekte, en üstün insanlık meziyetlerinde numune olmakla tanınmış ve halk arasındaki ayrılıkları gidermekte, millî birlik ve beraberliği sağlamakta büyük vazifeler üstlenmiş ve bunları devam ettire gelmiş mübarek bir ailedir. Medreselerinde birçok ulema, ezkiyâ, müftü ve devlet adamı yetişmesine vesile olan bu kişilerin gayretleri sâyesinde, Türkiye'mizin doğu vilayetleri ve İran, Irak'ın sınır boylarındaki halk, Sünnilikte devâm etmektedirler.

İLİM TAHSİLİ VE TEDRİSLERİ

Seyyid Cemâleddin Efendi Kuddisesırruh, ilk ilmi tahsillerini amcası, Nakşibendî Hâlidî şeyhi, Seyyid Abdülhakîm Efendi'nin huzurunda, Van'daki Arvasîlerin medresesinde tamamladı.

Medrese usûl ve tarzı üzere; Arap ve Fars dili ve edebiyatı, (ilm-i sarf, nahiv, bedî, beyân, belâğat, meânî), mantık, münâzara, vad', tefsîr, usûl-i fıkıh, kelâm, tasavvuf, münâzara, İlâhî ve tabiî hikmet, fen ve matematik gibi birçok zahirî ve bâtinî ilimlerde, rahle-i tedrisini tamamlayarak, ikmal-i nûsh ederek ilm-î icazetnâmeyi aldılar.

Seyyid Cemâl Efendi Kuddisesırruh, İstanbul'a teşriflerinden önce, 3 yıl Mısır'da, El-Ezher üniversitesinde Usûl-û Fıkıh okuyup fakih olarak yetişti. Ayrıca Konya'da, Mesnev-i Şerif'i tamam okudu. Akabinde de Medrestü'l Mütahassisinde Şeyhül İslam Vekili Allame Zâhidü'l Kevserî gibi birçok ulemanın derslerine iştirak ettiler. Seyyid Cemaleddin Kuddisesırruh, sonra Seyyid Abdülhakîm Efendi'nin biraderi (Süleymaniye Medresesi Şafii fikhî müderrisi amcaları) Seyyid Taha Efendi'den okumuş, sonra Van'da Seyyid Muhammed Sıddîk Efendi'den okumuşlardır. Daru'l Fünun Edebiyat Fakültesine kayıt olmuşlar ve 1926 yılında mezun olmuşlardır.

Seyyid Cemâleddin Efendi, İstanbul'da iktisat tahsili de yapmışlardır. (Amcaları Seyyid Abdülhakîm Arvâsî Kuddisesırruh'un tavassutu ile Emekli Sandığında memuriyete başlamışlar) ve emekli olunca da maaş almaksızın Süleymaniyye'ye yakın, Kirazlı Mescid imam hatipliğine devam etmişlerdir. Uzun yıllar ilim neşretmiştir.

Arabi ve Farisî'si pek kuvvetli idi. Mesnevi üzerinde eşsiz, derin malûmatı vardı. Cuma namazlarından önce Mesnevi-i Şerif okutmuşlardır. Mesnevi-i Şerîf'i büyük bir vukufiyetle, başta Ankaravi İsmail Rüsûhi Dede Kuddisesirruh Şerhi olmak üzere, Sarı Abdullah Efendi şerhi ve diğer şerhlerden istifade ile birkaç defa okutmuşlardır.

Seyyid Cemâleddin Efendi, Kirazlı Mescid'de havas ve avam her kesime umumi sohbet ve dersler yapmışlardır. Kendileri Kenz'ül İrfan, Mesnevi, Gülistan ve Ramuzü'l Ehadis okumuşlar, tefsir ve hadis dersleri vermeye devam etmişlerdir. Ayrıca Beyazid Camisinde de kıymetli vaaz ve hutbeleri ile uzun seneler İstanbul halkını irşat etmişlerdir.

Tefsirden Kadı Beyzâvî ve Haşiyeleri, Neseî, Hazîn okutmuşlar Celâleyn Tefsîrine bilhassa önem vermişler ve derslerde bu tefsiri başından sonuna kadar okutmuşlardır. Hikmet menbaı olan bu dersleri, kayıt altına alınmıştır.

ŞEYH ABDÜLGAFÛR EL-ABBÂSÎ EL- MEDENÎ EL- HANEFÎ EL-MÜCEDDÎ KUDDİSESIRRUH'A İNTİSABLARI

Seyyid Cemâleddin Efendi Kuddisesirruh, 1960 yılında Hacca gider. Medine-i Münevvere'de bulunduğu sırada intisab edeceği bir mürşid-i kâmil arar. Mescid-i Nebevi'de bu niyet ile tefekkür ve duâ ile oturmakta iken, Şeyh Abdülgafur Efendi selam verir ve yanına gelip önünde oturur.

"Min eyne ehâna hâzâ. Nereden bu kardeşimiz?" diye sorar.

"Efendim Türkiye'den geldim..."

"Ravza-i Mutahhara'da fazla dünya kelamı konuşmayalım. Bu yurun eve gidelim. Size bir sütlü çay içireyim. Hem orada sohbet edelim, tanışalım." Böyle diyen Şeyh Abdülgafûr Efendi, Seyyid Cemaleddin Efendi'nin elinden tutup evine misafir buyururlar.

Şeyh Abdülgafûr Efendi'nin bir hususiyeti, manen dolmuş taşmış bir insan olmasıyla beraber âlim olmasıydı. Delhi'nin en büyük

8 • Cemaleddin Arvasi (Parlakışık) Hayatı ve Eserleri

âlimlerinden idi. Senelerce usul, fıkıh, mantık, kelâm okuttu. Manevî tesiri kuvvetliydi. Hastalara, bunalmışlara okurdu. Teveccühlerinde, duâlarında şu hadis-i şerifi çok zikrederlerdi.

“İnsan bedeninde bir et parçası vardır ki ona kalb denir. O düzeldi mi, her şey düzelir.”

Şeyh Abdülgafûr Efendi’yi Ziyaret

Seyyid Hasan Fehim Arvasî ile Medine’deki münasebetlerimiz günden güne inkişaf ediyordu. Merhum, bir gün fakire; “Efendim Mühürücü Fehmi Efendi, Nakşibendi meşayihinden aynı zamanda Peygamber Efendimizin amcası Abbas Radıyallahû Anhûma neslinden Şeyh Abdülgafûr Efendi isminde bir zattan bahsetti ve ziyaretlerine sizinle birlikte gitmemi söyledi. Lütfetseniz de bu büyük zatın ziyaretleri ile müşerref olsam.” buyurmuşlardı. “Hay hay emredersiniz” dedim, beraberce gittik. O gün Abdülgafûr Efendi, tasavvuf, tarikat ve zikir bahsinde unutamayacağımız, çok arifane, âlimane bir sohbet lütfetmişti. O eşsiz letafetteki sohbetin lezzeti...

Dergâhtan ayrılırken, Hasan Fehim Arvasî Efendi’nin, unutamadığım intibaları şöyle idi; “Şeyh Abdülgafûr Efendi konuşurken sanki merhum babamı dinliyordum. Artık bundan sonra, bu gibi zevatı zor bulacağız. Çünkü bunları yetiştirecek müesseseler kalmadı. İnşallah ömrüm oldukça bu zatın sohbetinden mahrum kalmamaya gayret edeceğim. Bendenizi, böyle kıymetli zevatla tanıştırdığınızdan dolayı, size ebediyyen medyûn-i şükranım aziz efendim. Fakîrinizi, bu kadar manevi ziyafetlere mazhar kıldığınızdan dolayı, size olan şükran borcum hesapsızdır. Mükâfatınızı ancak Rabbim verecektir. Bu büyük saadeti, İnşallah Peygamberimizin Livâü’l Hamd sancağı altında topladığımız gün göreceğiz.”

Seyyid Cemâleddin Efendi Kuddisesirruh Şeyh Abdülgafûr Efendi Kuddisesirruh’dan, Nakşibendî, Kâdiri, Kübrevî, Sühreverdi ve Çeştiyye tarikatlerinden İcazet almışlardır.

ESERLERİ

- 1- Tefsir Notları Arapça
- 2- Hayrül Kalam Liseyyid'il Enâm 2.cilt Arapça On bin Hadis-i şerif içeriyor.
- 3- Hayrül Beyân Fi Ahval-i Nebiyyi Ahir Zaman Sallallahû Aleyhivessellem. Siyer ve İslam tarihine dair 2 cilt.
- 4- Esmallahil Hüsnâ.
- 5- Kasîde-i Bürde Şerhi
- 6- Menâsiki Hac (Haccın Rükünlerine dair)
- 7- Akaid Risâlesi(Prof.Dr.Ramazan Ayvallı yayına hazırlamış Buhara Yayınlarından basılmıştır.)
- 8- Mesnevi'den bazı kısımların şerhi
- 9- Mektûbat-ı Şerif'ten Seçmeler Farsça
- 10- Namaz Risalesi

AİLESİ

Şemseddin, M. Halid ve Ahmed isimlerinden oğulları ile Lebibe, Ziba, Hasibe isimlerinde kızları ve bunların da çocukları vardır.

VEFÂTI

Ömrünü ilme ve milletine hizmete vakfetmiş mübarek Allah dostu 10.10.1976 da rahmet-i Rahmana kavuşmuşlar. İnnalillahi ve innâ ileyhi râciûn.

Naaşı, Bakırköy'deki evinden alınıp öğlen namazına müteakip Eyüp Camii'nden kaldırılıp Eyüp Sultan mezarlığında Murteza Efendi mescidi yanındaki aile mezarlığına defnedilmiştir. Merhum Necip Fazıl Kısakürek ile mezarları yakındır. Vefatının ardından Necip Fazıl Kısakürek, "İstanbul Cemalini kaybetti" demiştir.

Cenâb-ı Hak, cümlemizi şefâatlarına nâil eylesin.

TARİKAT-I ALİYE-İ NAKŞİBENDİYE SİLSİLESİ

Muhammed Mustafa (Sallallahû Teâlâ Aleyhivessellem)

- Ebi Bekr Es-Siddîk (Radiyahallahu Anh)
- Selmân-ı Pâk-i Fârisî (Radiyahallahu Anh)

10 • Cemaleddin Arvasi (Parlakışık) Hayatı ve Eserleri

- İmâm-ı Kâsım (Rahmetullahi Aleyh)
- İmam Cafer-i Sâdık (Rahmetullahi Aleyh)
- Beyazîd-i Bestâmî (Rahmetullahi Aleyh)
- Ebi Hasen Harkâni (Rahmetullahi Aleyh)
- Ebi Kâsım-el Cürcânî (Rahmetullahi Aleyh)
- Ebi Aliyy-il Fârmedî (Rahmetullahi Aleyh)
- Ebi Yûsuf Hemedânî (Rahmetullahi Aleyh)
- Abdülhâlık Gucdevânî (Rahmetullahi Aleyh)
- Muhammed Ârif Revegerî (Rahmetullahi Aleyh)
- Mahmud-ul-Fağnevî (Rahmetullahi Aleyh)
- Azîzan Alî Râmîtenî (Rahmetullahi Aleyh)
- Muhammed Bâbâ Semmâsî (Rahmetullahi Aleyh)
- Emîr-i Külâl (Rahmetullahi Aleyh)
- Şah-ı Nakşibend (Rahmetullahi Aleyh)
- Alâeddîn-i Attâr (Rahmetullahi Aleyh)
- Ya` kûb-u Çerhî (Rahmetullahi Aleyh)
- Ubeydullâh-il-Ahrâr (Rahmetullahi Aleyh)
- Muhammed Zâhid (Rahmetullahi Aleyh)
- Derviş Muhammed (Rahmetullahi Aleyh)
- Muhammed Emküngî (Rahmetullahi Aleyh)
- Muhammed Bâkibillâh (Rahmetullahi Aleyh)
- İmâm-ı Rabbânî (Rahmetullahi Aleyh)
- Muhammed Mâ'sum Fârûkî (Rahmetullahi Aleyh)
- Muhammed Seyfeddîn (Rahmetullahi Aleyh)
- Muhammed Muhsîn Dehlevî (Rahmetullahi Aleyh)
- Nur Muhammed Bedeyûnî (Rahmetullahi Aleyh)
- Mazhar Cân-ı Cânan (Rahmetullahi Aleyh)
- Abdullah Şâh-ı Dehlevî (Rahmetullahi Aleyh)
- Ebî Saîd Ahmed (Rahmetullahi Aleyh)
- Ahmed Saîd el-Medenî (Rahmetullahi Aleyh)
- Dost Muhammed Kandahârî (Rahmetullahi Aleyh)
- Muhammed Osman Dâmânî (Rahmetullahi Aleyh)
- Muhammed Sirâceddîn (Rahmetullahi Aleyh)
- Mevlânâ Muhammed Fadl Aliyy-il-Kureyşî (Rahmetullahi Aleyh)

- Şeyh Abdulğafûr El- Abbâsî el Medenî (Rahmetullahi Aleyh)
- Şeyh Seyyid Cemâleddin Arvasî (Rahmetullahi Aleyh)

SİLSİLE-İ NESEBLERİ

Seyyid **Cemâleddin**, ibnü's-seyyid Şemseddin, ibnü's seyyid **Mustafa**, ibnü's Seyyid **Muhyiddin**, ibnü's Seyyid **Muhammed**, ibnü's seyyid **Abdurrahman**, el- Müştehir bi'l âlimü'l Arvasî ibnü's seyyid **Abdullah**, ibnü's-seyyid **Muhammed**, Şehabüddin ibnü's-seyyid İbrahim, ibnü's-seyyid **Cemâlüddin**, el- Müştehir bi'l-âlimü'r-rabânî, el-âlimü'ddini fi-zamanecah ve şebabe ba'de ebihi tederrese bi kemâli'l-itkân cemiü'l-ulumü'l islamiyye ibnü's-seyyid **Kemâleddin**, ibnü's-seyyid **Muhammed**, el- müştehir bi'l Kutbiyye ibnü's-seyyid **Kasım**, ibnü's-seyyid İzzeddin, ibnü's-seyyid **Abdülaziz**, ibnü's-seyyid Hacı **Kasım**, el-Bağdadiü'l müştehir bi'l âlimü'l Bağdadî maal hitatü'l Mısıryye fi zemani Tedrisi fi Camiü'l ezher ibnü's-seyyid **Abdülcebbâr**, ibnü's-seyyid **Cemâlüddin**, el-âlimü'ddin hali gavsü's sekaleyn **Abdülkadirül Geylânî**, ibnü's-seyyid **Haydar**, ibnü's-seyyid **Abdullah**, ibnü's-seyyid **Kasım**, el Müştehir bi'l kutbil Bağdadî fi'l kıt'atil Irakiyeti ibn ebi'l ula ibnü's-seyyid **Hasanü't Tahir**, ibnü's-seyyid **Ebi Abdullah**, ibnü's-seyyid **Mansur**, ibnü's-seyyid **Abdülaziz**, ibnü's-seyyid **Nizar**, ibnü's-seyyid **Ma'z**, ibnü's-seyyid **Ahmed**, ibnü's-seyyid İsmail, ibnü's-seyyid **Murad**, ibnü's-seyyid **Mehdi**, ibnü's-seyyid **Abdullah**, ibnü's-seyyid **Hüseyn**, ibnü's-seyyid **Muhammed**, ibnü's-seyyid **Hasan**, ibnü's-seyyid **Ali**, ibnü's-seyyid **Muhammed**, ibnü's-seyyid **Ali Cevad**, ibnü's-seyyid **Musa**, ibnü'l İmam Ali Rıza, ahadü'l eimmeti'l isna aşere bin İmam Musa Kazım, ibn İmam Caferüs-Sadık, ibn İmam Muhammed Bakır, ibnü'l İmam **Zeynelabidin**, ibnü'l İmam Hüseyin, seyyidüş-Şüheda ibnü'l İmam Ali zevci **Fatimatü'z Zehrâ** Ridvanullahi teâla ecmaîn.

İçindekiler

Fatiha Sûresi / 17

Bakara Sûresi / 21

Âl-i İmran Sûresi / 369

Nisâ Sûresi / 575

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

*Îlâhi! Hamdini sözüme sartaç
ettim, zikrini kalbime mi'raç ettim,
kitabını kendime minhac ettim. Ben
yoktum var ettin, aşkınla gönlümü
bikarar ettin. İnâyetine sığındım, lüt-
funa geldim. Kulluk edemedim, affına
geldim. Şaşırtma beni, doğruyu söy-
let, neşeni duyur, hakikati öğret. Sen
duyurmazsan ben duyamam, sen
söyletmezsen ben söyleyemem, sen
sevdirmezsen ben sevemem. Sevdin
bize hep sevdiklerini. Yerdir bize hep
yerdiklerini. Yar et bize erdirdiklerini.
Sevdin Habibini, kâinata sevdirdin.
Sevdin de Hil'at-ı Risâleti giydirdin.
Makam-ı İbrahim'den, Makam-ı Mah-
mud'a erdirdin. Server-i Asfiyâ kıldın,
Hatem-i Enbiya kıldın, Muhammed
Mustafa kıldın. Salât-û selâm, tahiy-
yât-û ikram, her türlü ihtiram O'na,
O'nun âline, ahabına, ailesine, as-
habına ve etbâına Yâ Rab!*

سُورَةُ الْفَاتِحَةِ ﴿١﴾ FÂTIHA SÛRESİ

1- بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2- الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

Hamd, âlemlerin Rabbi olan Âllâh'a mahsustur. Bütün hamd-û senâ, O Âllâh'a ki Rabbil Âlemin'dir. Âlemlerin mürebbisi ve mâlikidir.

3- الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Rahman ve Rahimdir. Rahman, dünyada Mü'min ve kâfir bütün kullarına acıyan, Rahim ise ahirette yalnız Mü'min kullarına acıyan mânâsına gelir. Bu isim Besmele'de geçmişken burada zikredilmesi, rahmetinin gazabından çok olduğunu beyan içindir.

4- مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ

Hesap ve ceza gününün hâkimidir. Her insanın, yaptığı iyiliklerin mükâfatını ve kötülüklerinin cezasını göreceği, iyi ile kötünün ayırt edileceği günün yegâne hakimi, sahibi, mâliki, O'dur.

5- إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ

Ey Âllâhım, yalnız sana ibadet ederiz ve yalnız senden yardım

ve inâyet bekleriz. İbadet; kulun, Hâlıkına, lütf-u ihsan buyurduğu nimetlere karşı şükran hislerini arzetmesi, Âllâh-û Teâlâ'yı anarak (kudretini, kuvvetini, azabını, rahmetini ve ihsanını düşünererek) ruhunu temizlemesidir.

Cenâb-ı Hak'ın yardımına nâil olmak, Hak Teâlâ'dan yardım niyaz edebilmek, evvelâ bihakkın O'na kulluk ve ibadet etmeye bağlıdır.

6- اِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ

Bize doğru yolu hidâyet et. Bizi doğru yolda sabit kıl ki bu yol, hayır ve selâmet yoludur. Hedefe bu yoldan ulaşılır. Maksat İslâm'dır. Kur'an-ı Kerim ve içindeki hükümleridir.

7- صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ

O kendilerine ni'met verdiklerinin yoluna ki bu yol enbiyâ ve siddıklardan, şehit ve salihlerden in'am ettiğin dostlarının yoludur. Nimet-i haz ve saadet demektir. Haz ve lezzet veren şeylere de ni'met denir.

غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ Gazabına uğrayıp İslam'ı terk edenlerin yoluna değil, hevâ ve hevesine uyup doğru yoldan azmışların yoluna değil. Âllâh'ın gazabına uğrayanlar yahudiler ve azmışlardan murâd da hıristiyanlardır.

Fâtiha, Mekke'de nâzil olmuştur. 7 âyettir. Kur'an'ın ilk sûresi olduğu için açış yapan, açan mânâsına "Fâtiha" denilmiştir. Diğer adları şunlardır; Ümmül Kitap (kitabın anası,) el-Esas, el-Vêfiye, el-Kâfiye, es-Seb'al Mesâni (iki defa inen yedi âyet), el-Kenz.

Peygamberimiz "Fâtiha'yı okumayanın namazı olmaz." buyurmuştur. Onun için Fâtiha, namazların her rek'atında okunur.

Hastalara okunursa Âllâh'ın izniyle hasta şifâ bulur. Mânâsı itibarıyla Fâtiha, en büyük duâ ve münacaattır. Onun için her vesilede Fâtiha okumak uğur sayılmış ve her duâda Fâtiha okunmuştur. Kulluğun yalnız Âllâh'a yapılacağı, desteğin yalnızca Âllâh'tan geldiği, doğru yola varmak da doğru yoldan sapmak da Âllâh'tan olduğu çünkü hayrı da şerri de yaratanın Âllâh olduğu, hususları bu sûrede ifâdesini bulmuştur.

Kur'an, insanlığa doğru yolu göstermek için indirilmiştir. Kur'an'ın ihtiva ettiği esaslar toplu olarak Fâtiha'da vardır. Zira Fâtiha'da önce övgüye ve ta'zime lâyık bir tek Âllâh'ın varlığı, O'nun hakimiyeti, Mâbudum bilhak oluşu, O'ndan başka dayanılacak bir güç bulunmadığı anlatılır ve doğru gitmek için iyi insan olmak dileğinde bulunulur.

Fâtiha, Kur'an-ı Azimüşşân'ın bir fihristi, tahsilâtıdır. İmam-ı Ali Radiyâllâhû Anh; "Fâtiha'nın mânâsı, bir deve yükü yapılabilir" buyuruyor.

"Euzûbillâhimineşşeytanirracim" İstiâze, Şeytanın şerrinden muhafaza buyur Ya Âllâh! Racim olan şeytanın hilelerinden koru demektir.

"Bismillâhirrahmânirrahim" Âllâh-û Teâlâ'nın ism-i yardımcı ile yapmaya niyet ediyorum. **Erahman;** Dünyada Mü'min, kâfir bütün kullarına acıyıp yardım eden. Ahirette ise yalnız Mü'min kullarına acıyan, yardım eden Âllâh'ın adıyla demektir.